İnsan etmeni

Nezih KULEYIN
nezih@semor.com.tr

Bilişim toplumu olmada insanın rolü tüm diğer toplum biçimlerinden daha farklıdır. Çünkü insanlar avcılıktan tarım toplumuna, bir başka açıklama ile köleci toplumdan feodal topluma geçerken, karasabanın tarımsal üretimi arttırmasıyla ortaya çıkan üretim fazlası, insan iradesine göre çok daha büyük bir etmendi. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçerken de böyle oldu buharla çalışan makinelerin yarattığı üretim fazlası tarım toplumunun dönüşümünü sağladı.

Oysa bilişim toplumu ile birlikte insan aklı en önemli işlevlerinden birisi olan bilgiyi toplumsal değişimin tam ortasına yerleştirdi. En kıymetli öge bilgi oldu.
İş böyle olunca ortaya uluslararası rekabetin nasıl sonuçlanacağı sorusu çıktı. Daha doğrusu nasıl ilk sanayi toplumu olmak sonrakilere üstünlük sağlamanıza neden olduysa ilklerden bir bilişim toplumu olmakta uluslararası rekabette bir ayrıcalık sağlayacaktı.
Sanayi toplumunu olmanın şartı makineleşmiş insan emeğini endüstride etkin kullanmaktı.
Bilişim toplumu olmanı şartı da insan aklının bir ürünü olan bilgiye yeniden üreterek ondan daha işe yarar bir bilgi elde etmekten geçmekteydi.
Fakat iş ülkemize gelince dış kaynaktan gelen bilginin yeniden üretiminde ciddi sorunlar ortaya çıkmakta ve bu ortaya çıkan sorunlar bilginin yeniden üretim sürecini olumsuz yönde etkilemekteydi.

Şimdi gelen doğru bilginin ülkemizde nasıl yanlış işlendiği konusunda bazı acı örnekler vermek istiyorum.

Bilişim toplumu ile birlikte insan aklı en önemli işlevlerinden birisi olan bilgiyi toplumsal değişimin tam ortasına yerleştirdi.

Örnek 1. Televizyon seyrediyorum. Televizyonda doğu Karadeniz'de seks işçiliği yapan bir kadına bir araba yaklaşıyor ve kadınlara bir şeyler söylüyorlar. Kadınlar "Biz AİDS'iz" diyor bu bilgiyi alan ülkemiz vatandaşının yanıtı "Bize bir şey olmaz abla".

Örnek 2. Kırmızı ışıkta geçen yaya ya uyarmak amacıyla korna çalan şoföre yayanını yanıtı. "Sen önce cep telefonu ile konuşmayı kes" tam hıçkırıkla gülünecek ya da katılarak ağlanacak bir bilgi alış verişi.

Örnek üç. Şehir içerisindeki yetmiş kilometre sınırı kontrolü yapan ve otomatik fotoğraf çeken sistemler yanaşırken ölçülen hız altmış kilometre iken bu noktadan çok değil üç yüz metre sonra ortalamanın yüz kilometre olarak belirlenmesi.

Son örnek Soma. Anlatılana göre madende yanıcı gaz sensörleri tehlikeli durumu belirlemişler ve alarmlar yeri göğü inletiyor. Durum yöneticilere iletilince bu bilgiyi elde eden yönetici hemen önlemini alarak sensörlerin elektrik bağlantısını kesip alarm vermelerini önlemiş.

Dışarıdan gelen bilgi ne derece doğru olursa olsun onu irdeleyen ve yorumlayan yazılım ya da insanın mantıksal süreçleri doğru çalışmıyorsa o zaman bilişim toplumu olma şansından söz etmek mümkün müdür?